

EUROPEAN UNION
European Social Fund

arbete och nya möjligheter
för alla

UNGAS VÄG TILL ARBETE

Den ljusnande framtid är vår

Förord	4 – 5
Access Moderna åtgärder för traditionella samhällen	6 – 9
Framtidsmötet Vikten av att ta sig tid	10 – 11
Dropin Dropin ger ungdomar en röst	12 – 15
School@work Askungesagor och en flygande cirkus	16 – 19
Mobilitet Utlandspraktik motiverar	20 – 21
Outstanding Från outsiders till outstanding	22 – 23
Mångfald Ovanliga möten gav oväntade insikter	24 – 25
New City Unga hjälper unga	26 – 27
LikaOlika Nya lösningar ger lika möjligheter	28 – 29
KomTek Lek och lust gör morgondagens entreprenör	30 – 32
Vägar till arbetsmarknaden Unik dynamik	33
Salt Kunskap – mycket mer än betyg	34

text Anna-Karin Florén, Extract Stockholm och
Max Wallenberg, Svenska ESF-Rådet.

grafisk produktion Contactor Marknadskommunikation
tryck Lenanders Grafiska AB, sept 2006

foto FotoKenne Reklamfoto AB, Elisabeth Olsson
Wallin, Hasse Eriksson, Le Carlsson, Thor Lindgren,
Pressens Bild och PhotoDisc.

arbete och nya möjligheter för alla

Det finns många människor som trots hög kompetens och värdefull erfarenhet går arbetslösa. Det kan bero på invandrabakgrund eller funktionshinder, kön eller sexuell läggning, att man inte gått ut skolan eller att man börjar bli litet till åren. Samma faktorer gör också att anställda blir orättvist behandlade på sina arbetsplatser och inte får komma till sin rätt.

Under sex år har Europeiska socialfonden arbetat för att hitta nya sätt att komma till rätta med dessa former av diskriminering och utestängning. Programmet heter Equal och är den största mångfaldssatsningen i EU:s historia. Aldrig tidigare har så stora resurser mobiliserats för att ge alla människor samma chans i arbetslivet.

Arbetet har organiserats i utvecklingspartnerskap, där också aktörer som i vanliga fall inte samarbetar har löst olika uppgifter tillsammans. Nästan tusen aktörer från näringsliv, myndigheter och ideella organisationer i Sverige har samverkat på lika villkor. Under samma period har nästan 2000 utvecklingspartnerskap varit verksamma i Europa, och många av dem har samarbetat med de svenska utvecklingspartnerskapen.

En europeisk programperiod går snart över i en annan, och färden mot ett öppnare arbetsliv där alla kan delta på lika villkor fortsätter. Europeiska socialfonden jobbar vidare minst till 2013, för att skapa arbete och nya möjligheter för alla. ■

Ungas väg till arbete

Den ljusnande framtid är vår

Hjulen snurrar för fullt i den svenska ekonomin men jobben kommer inte. Gamla beprövade metoder har inte längre någon större effekt och det är svårt för unga människor att ta sig in på arbetsmarknaden.

De som inte har gått ut gymnasiet, eller lämnat det med ofullständiga betyg, har det ännu tuffare. Ibland finns sociala problem med i bilden, men ofta handlar det om system som helt enkelt inte passar för alla.

De värst utsatta ungdomarna bollas fram och tillbaka mellan olika instanser med olika ansvarsområden. Och en del hamnar helt och hållet utanför arbetsliv och samhälle. Det tror inte vi att Sverige har råd med.

Flera av Equals utvecklingspartnerskap arbetar eller

har arbetat med just de utsatta ungdomarna. De letar efter nya lösningar och försöker förändra de system och strukturer som försvårar vägen från skola till arbetsliv. Målet är att ge tillbaka framtiden åt alla unga. I den här skriften presenterar vi det arbetet.

Vår förhoppning är att ge inspiration och tips på hur man kan göra det möjligt för alla ungdomar att få ett arbete. Det finns inga mirakelrecept, men med goda idéer och en stark vilja kommer man långt.

Svenska ESF-rådet

Moderna åtgärder för traditionella samhällen

KVINNORNA UTBILDAR SIG OCH FLYTTAR, MÄNNEN STANNAR. DET ÄR EN VANLIG BESKRIVNING AV DET DEMOGRAFISKA MÖNSTERET I NORRLAND. ACCESS TOG REDA PÅ VARFÖR OCH LYCKADES BROMSA UTVECKLINGEN.

– I ORTERNA NORRÖVER DOMINERADE TRADITIONELLT MANLIGA YRKEN. MÄNNEN JOBBADE I SKOGEN ELLER I GRUVAN. FÖR KVINNOR FANNS BARA JOBB INOM OFFENTLIG SEKTOR, BERÄTTAR JÖRGEN BERGVALL SOM VAR PARTNERSKAPETS KOORDINATOR.

På samma sätt var utbildningssystemet uppbyggt kring verkstad, skog och vattenkraft. För kvinnor som ville jobba utanför den offentliga sektorn fanns varken utbildning eller jobb. Trots ökat medvetande i jämställdhetsfrågor har skillnaden mellan kvinnors och mäns utbildningsnivå ökat, och gymnasievalen sker i allt högre grad enligt gamla mönster.

– Vi vet inte säkert varför segregeringen ökat. Men till stor del hänger det ihop med gamla traditioner och värderingar och killarna kan hitta jobb efter en hantverksutbildning, säger Jörgen Bergvall.

Han tycker att samhället allt för länge har blundat för utvecklingen.

– Det handlar om våra förhållningssätt.

Partnerskapet har bedrivit forskning och samarbetat med institutioner, men arbetet med deltagarna prioriterades.

– Tillsammans med deltagarna har vi problematiserat begreppet arbete. Varför arbetar jag, och för vem? Vad är viktigt för mig och inom vilket område kan jag hitta ett yrke som passar mig. Då framkom att det fanns gott om möjligheter för kvinnor inom de traditionellt manliga yrkena, säger han.

Deltagarna uppmuntrades att göra yrkesval utifrån den

egna personligheten, istället för att automatiskt följa traditionella mönster.

Access ville visa för män att det inte är farligt att utbilda sig. Lika väl som man kan investera i en ny skoter kan man investera i en utbildning.

– Utbildning behöver inte nödvändigtvis ske inom ett universitet eller en högskola. Det finns icke-formella utbildningssystem.

– Vi försökte hitta en modell för att erkänna lärande och en utbildningsform, utifrån Equals grundprinciper om mångfald och tillgänglighet, som skulle vara tilltalande för målgruppen.

– Mycket lärande sker utanför den traditionella skolan. Det behöver uppmärksammas.

Jörgen Bergvall förklarar att Access definition av icke-formellt lärande är ett strukturellt lärande som saknar statlig sanktionering, till exempel utbildning som bedrivs av studieförbund, privata utbildningssamordnare, folkhögskola eller fackförbund.

– Det icke-formella lärandet har ofta ringa värde eftersom det saknar kommunikerbarhet.

”... det fanns gott om möjligheter för kvinnor inom de traditionellt manliga yrkena.”

Access såg en möjlighet att utveckla icke-formella utbildningar genom att låta dem närma sig formella utbildningar och utbildningsvägar. Validering synliggör den arbetssökandes kunskap och anställbarhet.

– Sverige har en utomordentligt bra arbetskraft. Vi är kunniga, bra på att arbeta i grupp och ta egna initiativ, mycket tack vare att vi har en stark lärandetradition. Därför är det synd att vi inte kan erkänna kunskaperna formellt.

Men gamla strukturer är svåra att rå på.

– Samhället har stakat ut en väg till lycka och rikedom som man förväntas följa. Först grundskola, sen gymnasium ... och så skyddsnäten. Men glapp i systemen gör det lätt att falla igenom om man inte lever upp till samhällets förväntningar.

– Arbetsmarknadspolitiken är kortsiktig. Olika grupper prioriteras vid olika tidpunkter. Det försvårar den sortens långsiktigt arbete som behövs för att komma till rätta med djupt rotade kulturmönster.

Jörgen Bergvall är ändå mycket nöjd med Access. Partnerskapets modell för erkännande av icke-formellt lärande tillämpas i 18 kommuner och efterfrågas i Europa.

– Det har skett en stor förändring. Kvinnor stannar och utbildar sig i närområdet, och män utbildar sig mer än tidigare. Om man ser till jämställdhetsaspekten har vi lyckats få deltagarna att göra sina yrkesval utifrån egna intressen istället för tradition.

Så går du vidare

Det finns två vägar att gå för att få icke-formellt lärande godkänt. Statlig sanktion kan nås via lobbying genom möten med människor som kan påverka. Men lobbying är tidskrävande och ger inte alltid resultat.

Den andra vägen är att utgå från lokala förhållanden och sedan sprida erfarenheterna ut i landet. Access samlade intressenter som fack, arbetsgivare, arbetsförmedlare och socialtjänst för att identifiera vilket lärande som pågår i organisationerna och skapa system för kunskapskvalitet. Därigenom blir kunskap kommunicerbar och erkännandemodellen tillräckligt allmän-giltig för att användas på flera orter i landet. ■

Resultat Lokalt har synen på lärande förändrats och därmed påverkat lokala strukturer, främst genom ökad samverkan mellan lokalpolitiker. Icke-formella utbildningar kvalitetssäkras i dag genom den av partnerskapet framtagna OCN-modellen. Handledare och kvalitetssäkrare har genomgått utbildningar i England och Sverige. Ett antal deltagare har också läst en 5-poängskurs i validering som utvecklades av partnerskapet tillsammans med Umeå universitet.

Verksamheten har inneburit ökad kunskap, vilja och insikt om vikten av att ytterligare utveckla validering som metod och instrument. Nya kunskaper om läroprocesserna i de idéburna organisationerna redovisas dels som artiklar i vetenskapliga tidskrifter (fil dr Ole Olsson och direktör Finbar Lillis, Credit Works) och i utvärderingsrapporten. 281 personer deltog i partnerskapets aktiviteter.

Framtagna produkter

- Access – Nyckeln till arbetsmarknad och utbildning. (broschyr om Accessprogrammet)
- Att tänka fritt är stort, att tänka kvalitetssäkrat är större. (broschyr – kortversion om OCN)
- Att tänka fritt är stort, att tänka kvalitetssäkrat är större. (broschyr med information om OCN)

- Slutrapport till samverkansdelegationen (rapport)
- Slutrapport till Svenska ESF-rådet (rapport)

- Accessprogrammet (utbildningsmaterial deltagare)
- Accessprogrammet (utbildningsmaterial handledare)
- Interna och externa kvalitetssäkrare, OCN (utbildningsmaterial handledare)

Partner Skellefteå Kommun: Skeria Utveckling, CV, Gymnasiekontoret, Arbetsmarknadsavdelningen. Arbetsförmedlingen i Skellefteå, LO samt LO-distriktet i Västerbotten, TCO samt TCO-distriktet i Västerbotten, Högskolan i Halmstad, Ungdomsstyrelsen, TRU – Svenska Kommunförbundets och Landstingsförbundets gemensamma enhet för tillväxt och regional utveckling.

Transnationell partner Storbritannien

Kontaktperson Jörgen Bergvall, telefon 0910-579 71 mobil 070-222 775 20, jorgen@ocn.se

På webben www.projektrum.net/~access, www.ocn.se och www.urkraft.se

Vikten av att ta sig tid

I PERSTORPS KOMMUN FÖLL EN DEL MELLAN STOLARNA. MED PARTNERSKAPET FRAMTIDSMÖTET VILLE KOMMUNERNA PERSTORP, KLIPPAN OCH ÅSTORP SKAPA EN FRAMTID ÅT OSÄKRA UNGDOMAR.

FRAMTIDSMÖTET ARBETADE FÖR ATT LÄRA UNGDOMAR VAD SOM KRÄVS FÖR ATT FÅ JOBB, SOM ATT PRÖVA OLIKA VÄGAR FÖR ATT NÅ MÅLET, ELLER ATT VISSA YRKEN KRÄVER ETT DIPLOM ELLER EN CERTIFIERING.

– Sådant kan vara självklart för unga som växer upp i en familj med ordnade förhållanden. Men för dem som har det tufft hemma och har svårigheter i plugget kan vägen bli krokig. Risken för att hamna i en nedåtgående spiral är stor, säger Mattias Säflund, koordinator för Framtidsmötet.

Framgångsreceptet var att ta sig tid.

– Många av ungdomarna som deltog i projekten hade en historia av misslyckanden bakom sig. De behövde individuellt stöd och känna att försöken att hjälpa dem på rätt köl var allvarligt menade, säger Mattias Säflund.

Idén till projektet kom från dåvarande kommundirektören i Perstorps kommun, Gösta Lindberg. Han uppmärksammade att de ungdomar som efter grundskolan varken tog sig vidare till gymnasiet eller till arbete föll mellan stolarna. De fick inget

stöd från sociala myndigheter, eftersom de förväntades bo hemma, och de var för unga för att få något ordentligt stöd från arbetsförmedlingen.

Med stöd från partnerskapet utvecklades Lillarydsverkstaden i Perstorp, där ungdomarna fick utföra legoarbete åt företag i närheten för en symbolisk lön. Syftet med projektet var att ge ungdomarna en möjlighet att pröva på arbetslivet.

För Kristoffer Persson som var med i delprojektet Företagsförlagd utbildning Söderåsen, FuS, fungerade praktikplatsen direkt.

– Mina lärare såg att jag inte trivdes med skolan och föreslog att jag skulle pröva praktik. Det gick jättebra, säger han.

Kristoffer Persson praktiserade på ett lager, där han fick ta ansvar för logistiken och kunde ta truckkörkort.

– Det viktigaste var att man fick lära sig hur man betar sig på ett jobb och hur man tar ansvar. Jag fick jobb i samma bransch efter praktiken, berättar han.

– Handledaren besökte praktikanterna en gång i veckan.

Det skapade förtroende hos både elever och företagare, säger Mattias Säflund.

Inom partnerskapet genomfördes 16 olika delprojekt. Projekten delades i två grupper, metodutvecklande projekt och individbaserade arbetsmarknadsinriktade projekt. Olika modeller testades i kommunerna Perstorp, Klippan och Åstorp.

Mattias Säflund tror det var en fördel att arbeta med mindre kommuner.

– Det är lättare att hitta rätt typ av företag för praktikplatser i mindre kommuner, säger han.

I april 2006 diplomas cirka tio företag av partnerskapet för att uppmuntra andra företag att ta emot praktikanter, och att ta väl hand om dem. Bedömningen av företagen vilar på Equals horisontella mål om att ingen ska diskrimineras, att praktiken är utvecklande och att den innehåller flera arbetsmoment.

Så går du vidare:

Genom att samarbeta med kommuner, företag och utbildningsorganisationer kan man skapa kontaktnät för praktikplatser för ungdomar. Då ungdomar får känna att någon lägger tid och kraft på dem, och att deras insatser kan leda till anställning, höjs motivationen och risken för ett liv i utanförskap minskar. I partnerskapet Framtidsmötet var målgruppen ungdomar med behov av individuellt stöd för att hamna rätt i samhället. ■

Resultat I kommunerna har partnerskapet bedrivit arbetsplatsförlagd utbildning, lärande i arbetslivet, arbetslivsorientering, kompetensutveckling för företag samt diplomerings och pedagogiskt utvecklingsarbete.

För några ungdomar gick praktiken bra redan från början, medan andra behövde försöka några gånger innan de hittade passande praktikplatser. Delprojekt har bedrivits med inriktning på jämställdhet där tjejer i mansdominerade yrkesprogram på gymnasieskolan i Klippan har bildat ett nätverk.

Framtagna produkter

- Vad händer om jag ramlar?
(broschyr med slutsatser från projektet)

Partner Arbetsmarknadsföreningen, Företagarföreningarna i Klippan, Perstorp och Åstorp, Föreningen Kvinnokraft i Åstorp, Högskolan i Kristiansstad, Klippan kommun, LO, Perstorps kommun, Skåne län allmänna försäkringskassa, Svenskt näringsliv och Åstorps kommun.

Transnationella partner Spanien, Tyskland, Frankrike, Italien.

Kontaktperson Mattias Säflund, telefon 0435-280 00 mobil 070-715 71 54, mattias.saflund@klippan.se

På webben www.framtidsmotet.nu

Bättre framtidsutsikter med alternativa utbildningsvägar

Dropin ger ungdomar en röst

– VID FÖRSTA ANBLICK TYCKS DET FINNAS ETT OÄNDLIGT ANTAL GYMNASIER OCH GYMNASIEPROGRAM ATT VÄLJA MELLAN. MEN FÖR ALLA DEM SOM LÄMNAR GRUNDSKOLAN UTAN FULLSTÄNDIGA BETYG ÄR VALMÖJLIGHETERNA I SJÄLVA VERKET MYCKET BEGRÄNSADE, SÄGER INGER PARIS, KOORDINATOR FÖR PARTNERSKAPET DROPIN.

UNGDOMAR SOM HOPPAR AV GYMNASIET HAR OFTA HAFT DET SVÅRT REDAN I GRUNDSKOLAN. IBLAND ÄR DET VANLIG SKOLTRÖTTHET SOM GÖR ATT MAN HALKAR EFTER.

– Ett sätt att förebygga avhopp från gymnasiet kan vara att vidareutbilda syokonsulenter, både på grundskolan och på gymnasiet, så att de blir bättre på att stödja ungdomarna, säger Inger Paris.

Dropin arbetar för att fler elever ska gå ut gymnasiet med godkända betyg eller få likvärdig kunskap på annat sätt.

Partnerskapet är ett samarbete mellan gymnasier, sociala myndigheter och Arbetsmarknadsverket i Västerås, Köping och Sala. Dessutom ingår kommunalråden från varje kommun, landstinget i Västmanland och Mälardalens Högskola.

Gymnasieungdomarna spelar en aktiv roll i utvecklingsar-

betet och tillför expertkunskap om diskriminering, ohälsa och skolproblem, som samhällsföreträdarna saknar.

Dropin har undersökt situationen för elever med svaga skolresultat och funnit ett tydligt samband mellan skolans brister och elevernas psykiska ohälsa.

Skolan har inte lyckats förbereda eleverna för samhällets ökande krav. Ungdomarna ställs ideligen inför olika val, men de saknar redskapen och förmågan att välja.

Dropins undersökning visar att var tredje ”underpresterande” elev i nian har blivit kränkt av en vuxen person på skolan den senaste terminen.

– De ungdomar som tröttnat på skolan kan ge massor av exempel på hur de blivit illa behandlade av skolans personal under sin uppväxt. Blickar, suckar och uppgivna kommentarer från lärarna lämnar djupa avtryck i själen hos dem som drabbas, säger Inger Paris.

Inger Paris efterlyser alternativ till den traditionella gymnasieutbildningen, som inte passar för alla.

– Några elever behöver ta ett sabbatsår eller gå om nian, för andra passar det bättre att göra praktik och prova olika arbetsplatser. Poängen är att det behövs större flexibilitet och alternativa utbildningsvägar, säger hon.

Ett konkret exempel på hur det kan gå till är Dropins arbetsgrupp för skola och arbetsliv. Där samarbetar Länsarbetsnämnden, Arbetsförmedlingen, skolan och sociala myndigheter för att ta fram goda praktikplatser, få med företagare i skolarbetet och utveckla skriftliga bedömningar från längre praktikperioder som motsvarar poäng eller betyg. ■

Framtagna produkter

■ Samtalsverktyg som ger en personlig hälsofrämjande profil. *(Verktöget visar positiva egenskaper och hälsoaspekter. Det vill säga tydliggör saker som fungerar bra och som individen är bra på. Verktöget kan till exempel användas av studie- och yrkesvägledare, i utvecklingssamtal eller på arbetsplatser.)*

■ Coachingmodellen ISAM – Inspiration, samverkan, aktivitet, motivation *(används för att ge elever på det individuella programmet stöd mellan skola och praktikplats)*

■ Röda tråden *(Produkt som beskriver elevens väg genom skolan och olika praktikplatser utan att falla mellan stolarna. Utvecklas av Fenixskolan.)*

Partner Ullvigymnasiet i Köping, Kungsängsskolan i Sala, Fenixskolan vid Wenströmska gymnasiet i Västerås, Arbetsförmedlingen i Sala och Köping, individ- och familj i Sala och Köping, Svenska Kyrkan i Västerås Stift, Mälardalens Högskola, Elevråd, Företagarna, LO, Landstinget Västmanland, Länsstyrelsen i Västmanlands län, Länsarbetsnämnden, SparbanksStiftelsen Nya, Folkhälsocentrum, Folkhälsoinstitutet, RFHL Olivia, Riksförbundet mental hälsa (RSMH), Ung Företagsamhet i Västmanland, Centrum för klinisk forskning, Folkhälsoenheten, Coompanion och Internationella företagarföreningen i Sverige.

Transnationella partner Tyskland, Italien och Nederländerna.

Kontaktperson Inger Paris, telefon 021-39 79 48
inger.paris@vkl.se

På webben www.vkl.se/dropin

Flygplansbygge motiverar skoltrötta

Askungesagor och en flygande cirkus vid Siljan

ÅTT FÖRST BYGGA OCH SEDAN FLYGA FLYGPLAN VERKAR BÅDE SPÄNNANDE OCH LIVSFARLIGT, DÄRFÖR TILLTALAR DET OFTA UNGDOMAR MED EN LITE STRULIGARE BAKGRUND. NÄR UNGDOMARNA VÄL HAR LOCKATS IN I PROJEKTET STÄLLS KRAV PÅ ATT MAN FUNGERAR I GRUPP, ATT MAN ÄR LÄSKUNNIG OCH DRAR SITT STRÅ TILL STACKEN. UNGDOMARNA "LURAS" ATT BLI SKÖTSAMMA PLUGGHÄSTAR, SÄGER CARL RÖNN, KOORDINATOR FÖR PARTNERSKAPET SCHOOL@WORK, SKÄMTSAMT.

Partnerskapet bedrev större delen av sin verksamhet i natursköna Siljansnäs med utsikt över Siljan. Här finns också elever från Västanviks folkhögskola, en skola för personer med nedsatt hörsel.

Målet var att motivera skoltrötta elever på grundskolan och gymnasiets individuella program, och på så sätt underlätta deras väg till arbetslivet eller vidare studier. Projektiden har löpt ut, men arbetet fortsätter.

Det är mest killar som lockats till flygplansprojektet. Av cirka 60 elever var bara 10 tjejer under partnerskapets verksamhetstid.

– Tjejerna har framför allt valt att arbeta med färg och form, säger Carl Rönn.

I direkt anslutning till skolan finns en scen där man sätter upp teaterpjäser på sommaren. Flygplanen används som rekvi-

sita. Tjejerna var mer intresserade av att bygga teater än att bygga flygplanen.

Innan Carl Rönn började arbeta med ungdomar jobbade han med marknadsföring och var mycket affärsorienterad.

– Vi försökte hålla fast vid affärstänket. Det handlar naturligtvis inte i första hand om att tjäna pengar, utan att applicera ett företagsekonomiskt tänkande på den sociala sektorn.

Resultatinriktningen och skapandet av den typen av kreativa processer ger verksamheten värdefulla inslag. Teatern drar in pengar och för dem bygger vi vidare, säger han.

Pjäsen arbetas fram av elever och lärare tillsammans, och de elever som vill får sommarjobba på teatern i mån av plats.

Som extra resurs för ungdomarna anställs pensionärer. Några är ålderspensionärer och andra avtalspensionärer. De arbetar två till tre dagar i veckan och bygger på flygplanen,

”Vi försökte hålla fast vid affärstänket.”

jobbar med administration eller hjälper till ute på flygfältet.

Pensionärerna och ungdomarna började snart kommunicera och arbeta tillsammans. Pensionärerna avlastar lärarlaget och hjälper till med läxor och sånt.

Carl Rönn är nog med att påpeka att verksamheten bedrivs underifrån.

– Inga kommunala företrädare har varit inblandade i School@work, vilket har inneburit både för- och nackdelar. Det var till exempel ingen lätt match att övertyga vissa av kommunerna om att vi kunde driva en skola. Man fick intrycket att de såg oss som privata lycksökare, med skumma motiv och självtillräcklig attityd.

Ett av flygplanen började byggas av Västansviks folkhögskola. Tyvärr stannade eleverna inte tillräckligt länge på skolan för att det skulle bli kontinuitet i projektet.

– Men vi håller kontakten och flygfältet finns som en resurs för folkhögskolan. Vi har i dag en tidigare elev som är anställd och arbetar med avverkning och nyplantering på Siljan Air Park.

– En av målsättningarna var att skapa en verksamhet som kan bestå, och det har vi lyckats med, säger Carl Rönn.

Som ett resultat av arbetet inom partnerskapet School@Work bildades stiftelsen Schoolatwork Aviation Foundation. Stiftelsen har vidareutvecklat verksamheten och driver nu flera skolor i regionen och runtom i landet.

– Partnerskapet har genererat en och annan askungesaga. Unga killar har kommit till oss och mått jättedåligt. Men undan för undan har många av dem lyckats få rätsida på sina liv, mycket tack vare skolan, säger Carl Rönn.

Johan Andersson deltog i verksamheten som bedrevs av Stiftelsen Schoolatwork Aviation Foundation tillsammans med Insjöns skola i Dalarna.

– Innan jag kom med i projektet skolkade jag nästan jämnt. Arbetssättet i School@work passade mig mycket bättre. Vi fick hålla på och skruva istället för att bara sitta i skolbänken, så man hann aldrig tröttna. Dessutom var vi väldigt få elever och det gick snabbare att få hjälp och så där, säger han.

Så går du vidare

Carl Rönn menar att det är viktigt att ha med sig ett affärsmässigt tänk in i verksamheten, även om målsättningen inte är att gå med ekonomisk vinst. Identifiera behov på marknaden och tillgång till resurser. Inom flygvapnet fanns till exempel materiel som inte utnyttjades fullt ut och som kom till nytta inom partnerskapets verksamhet.

Om man kan få ungdomarnas arbete att fylla ett syfte på marknaden upplever de arbetet som mer meningsfullt. Oavsett om arbetet går ut på att bygga flygplan eller något annat måste arbetet vara lustfyllt och frivilligt för att motivera skoltrötta ungdomar. ■

Resultat Ungdomarna har byggt flygplan och samtidigt lärt sig matematik, fysik och engelska. Ungdomarna får också själva flyga med som passagerare. Partnerskapet påbörjade bygget av en friluftsteater där flygplanen fungerar som rekvisita. Den första teaterpjäsen hade premiär hösten 2004. Sedan tiden för partnerskapet löpt ut drivs verksamheten vidare i stiftelsen Schoolatwork Aviation Foundation.

Framtagna produkter

Anläggningen Siljan Air Park med de olika aktiviteterna som är knutna dit. Filmer, litteratur och ett antal utvärderingar finns tillgängliga. Dessutom använder följande skolor School@works pedagogiska modell:

- Insjöns skola
- Västerdalarnas gymnasium, Malung
- S:t Mikael's gymnasium, Mora
- Stiernhöögsgymnasiet, Rättvik
- Kallingeskolan, Ronneby

Partner Hushagsgymnasiet i Borlänge, Insjöns skola, Västansviks folkhögskola, Stiernhöögsgymnasiet i Rättvik, Rättviksskolan, S:t Mikael's gymnasium i Mora, Noretskolan i Mora, Västerdalarnas gymnasium i Malung och Siljansnäs flygklubb.

Transnationella partner Tyskland, Frankrike och Italien.

Kontaktperson Carl Rönn, telefon 0247–233 11
mobil 070-368 28 11, info@siljanairpark.se

På webben www.siljanairpark.se

Utlandspraktik motiverar

Förberedelsekurser ingöt mod och motivation där byråkrati byggt barriärer

ORGANISATIONEN URKRAFT UPPTÄCKTE BRISTER I INTERPRAKTIKSTIPENDIETS UTFORMNING. FÖR PERSONER MED FUNKTIONSHINDER VAR DET PRAKTISKT TAGET OMÖJLIGT ATT SÖKA.

I ETT SAMARBETE MED STIFTELSEN AKTIVA, VARS VERKSAMHET KRETSAR KRING FUNKTIONSHINDER OCH ARBETSMARKNAD, OCH INTERNATIONELLA PROGRAMKONTORET, DROG MAN IGÅNG PARTNERSKAPET MOBILITET – EN RÄTTIGHET FÖR ALLA.

– Vår roll var att förbereda ungdomar för Interpraktik, det vill säga för att åka till ett annat land och praktisera på ett företag eller organisation under fem månader, säger Therese Lundgren på Urkraft.

Målgruppen var unga arbetslösa som stod långt ifrån arbetsmarknaden, i många fall utan gymnasieutbildning och med funktionshinder i ordets vidaste bemärkelse. Bland deltagarna fanns personer med lättare begåvningsnedsättningar, dyslexi, fysiska – och psykiska funktionshinder och läs- och skrivsvårigheter.

– De man ville stödja kunde i praktiken inte söka stipendiet. Sökande måste ha fullgjort sina gymnasiestudier, men får inte ha högskoleutbildning, samtidigt som allt fler ungdomar lämnar gymnasiet utan fullständiga betyg. Det är helt fel, säger Therese Lundgren.

Sökande måste själva kontakta en arbetsplats, fylla i kontrakt och hitta boende.

– För en tonåring med funktionshinder kan det vara nog så komplicerat att hitta ett jobb i Sverige. Här pratar vi om att hitta en praktikplats i länder som kan ligga på andra sidan jordklotet, med allt vad det innebär av språkbarriärer och kulturskillnader, säger hon.

Inför Interpraktiken ordnade Urkraft förberedelsekurser för tio personer åt gången. Kurserna pågick under tolv veckor, och tillsammans arbetade deltagarna med allt från omvärldskunskap, IT och språk till livs- och yrkesplanering, personliga handlingsplaner och riskanalyser. Dessutom gjorde man ibland studiebesök på olika praktikplatser runtom i Europa, för att titta på de fysiska förutsättningarna.

– Vi ställde stora krav på praktikplatserna, och utförde en sorts arbetsplatsanalyser, för att försäkra oss om att praktiktiden skulle bli meningsfull.

Rekryteringen sköttes huvudsakligen av Aktiva som har daglig kontakt med personer i målgruppen.

– Egentligen handlade det inte så mycket om att rekrytera, snarare om att informera. Arbetsförmedlarna tänker inte alltid på att man kan åka på Interpraktik som funktionshindrad. Men personer med funktionshinder har ju rätt till samma arbetsmarknadsåtgärder som alla andra, säger Therese Lundgren.

Förberedelsearbetet var kostnadskrävande. Utbildnings-samordnare, lärare och deltagare skulle ha betalt under tolv veckor. Utan Equal hade det varit svårt att finansiera verksamheten. Therese Lundgren talar om svårigheterna att påverka systemet.

– De ansvariga har svårt att se nyttan med interpraktik för personer med funktionshinder, trots att resultatet var mycket positivt. 75–80 procent av dem som gjorde interpraktiken gick vidare till studier eller arbete. På sikt borde det vara lönsamt, säger hon.

Kanske aningen oväntat visade sig föräldrarna ibland vara mycket motvilliga.

– Föräldrar till ungdomar med funktionshinder är vana vid att ha inflytande över sina barns liv, fast barnen är över 20 år. De kanske har kämpat mot myndigheter och för barnens rätt och har så småningom blivit överbeskyddande.

I dag har Interpraktiken flyttat tillbaka till Ams, där man har försökt göra om stipendiet så att det passar fler.

Så går du vidare

Använd verktyget på webben (se nedan). Där finns en praktikdatabas som är upplagd för utbildningsanordnare som vill starta förberedelsekurser. Det finns också information om hur man marknadsför Interpraktik till arbetsförmedlingar och deltagare samt utvärderingsmallar.

Kursplanen kopplades till Halmstad högskola, där man kan tillgodogöra sig 5 högskolepoäng för genomgången kurs. Utbildningsanordnaren kan också göra egna arbetsplatsanalyser som kan läggas ut på hemsidan. Nya resenärer som kan få hjälp av folk som befinner sig på praktik eller precis har kommit hem. ■

Resultat 75–80 procent av dem som åkte på Interpraktik gick sedan vidare till studier eller arbete. Inledningsvis hade partnerskapet som mål att minst 30 personer med allvarliga funktionshinder skulle åka, men bara tio kom iväg. Personer som hade läs- och skrivsvårigheter gick i hög grad vidare till studier och arbete, medan de med svåra begåvningsnedsättningar fick jobb med lönebidrag efter avslutad praktik. En tjej med lättare begåvningsnedsättning fick jobb på sin praktikplats och fann kärleken.

Framtagna produkter

- Mobility a right for all (*broschyr*)
- Mobilitet en rättighet för alla (*broschyr*)

Webbverktyg Kontakta Therese Lundgren på Urkraft (nedan) för information.

Partner Internationella programkontoret för utbildningsområdet, Föreningen Urkraft, Skellefteå och Stiftelsen Activa i Örebro län.

Transnationell partner Tyskland

Kontaktpersoner Eva Edwall, telefon 08-453 72 00
eva.ehdwall@programkontoret.se

Therese Lundgren, telefon 0910-579 00
mobil 070-246 86 51, therese@urkraft.se

På webben www.programkontoret.se, www.urkraft.se

Från outsider till outstanding

Ungdomarnas protester fick partnerskapet att byta perspektiv

– UNGDOMARNA I PARTNERSKAPET, SOM STOD UTANFÖR ARBETSLIV, SKOLA OCH INSTITUTIONER, VAR TRÖTTA PÅ ATT STÄNDIGT BLI PÅMINDA OM SIN SITUATION, SÄGER LOTTA LIDÉN, KOORDINATOR FÖR PARTNERSKAPET OUTSTANDING.

DÅ UTLYSTES EN NAMNTÄVLING OCH PARTNERSKAPETS NAMN ÄNDRADES FRÅN OUTSIDER TILL OUTSTANDING.

– För ungdomar som hamnat utanför arbetsliv och samhälle är känslan av att ha makt och inflytande över sin egen situation en väg till ökat självförtroende. Därför valde vi att byta namn på partnerskapet efter deras protester, säger Lotta Lidén.

Outstanding undersöker brister i de stödjande strukturer som omger ungdomarna och försöker utveckla nya sätt att arbeta med utsatta ungdomar.

Det kan vara unga som bollas fram och tillbaka mellan olika myndigheter och som aldrig har haft ett jobb. Eller unga som omhändertagits enligt lagen om slutna ungdomsvård, LSU. Eller unga som är nära att hoppa av skolan utan fullständiga betyg.

Men grundtanken är att alla ungdomar behöver särskilda insatser som möter deras särskilda behov.

Outstanding arbetar inom områdena skola, institutioner, jobb och bostad, och verksamheten är koncentrerad till Stockholm och Göteborg. Den gemensamma ansatsen är helhet och kontinuitet.

– I dag saknas en helhetssyn. Skola, institutioner, myndigheter och arbetsliv måste ha ett mycket tätare samarbete. Man kan inte hjälpa ungdomar att bryta ett utanförskap med punktinsatser. Stödet måste finnas under en lång tid och beröra alla aspekter av livet, säger Lotta Lidén.

Inom området Skola driver Outstanding en friskola på gym-

nasienivå, med en tydlig koppling till arbetslivet. Inom området Institution bedrivs verksamhet på två skol- och behandlingshem. Utifrån en helhetssyn försöker man förbereda ungdomarna för att återvända till samhället. Inom området Jobb och Bostad får de en möjlighet att bo på speciella ungdomsbostäder. Och det egna boendet är ofta ett första steg vidare mot studier eller arbete.

– Vi hoppas att Outstanding inte bara ska göra livet enklare för de ungdomar som kommer i kontakt med projekten utan också förbättra möjligheterna för andra ungdomar i liknande situationer, säger Lotta Lidén. ■

Partner Arbetslivsinstitutet, Föreningarna Bygg din Framtid, Göteborgs Räddningsmission, Föreningen Pannhuset, Sociala Missionen, Statens Institutionsstyrelse, SiS.

Transnationella partner Malta, Nederländerna, Nordirland och Litauen.

Kontaktperson Lotta Lidén, telefon 031-712 12 19
l.liden@raddningsmissionen.se

På webben www.outsider.se

■ För unga människor som hamnat utanför arbetsliv och samhälle går vägen till ökat självförtroende via känslan av makt och inflytande över sin egen situation.

Ovanliga möten gav oväntade insikter

MENTORERNA VAR ALLA CHEFER PÅ SKANDIA OCH SKULLE LOTSA OCH STÖDJA UNGDOMAR SOM PÅ ETT ELLER ANNAT SÄTT STOD UTANFÖR ARBETSLIV OCH SAMHÄLLE. MEN VEM LÄRDE EGTENLIGEN MEST AV VEM?

– DE FLESTA UNGDOMAR SOM ENGAGERAR SIG I ORGANISATIONER TILLHÖR MEDELKLASSEN. ORGANISATIONER ÖPPNAR DÖRRAR OCH MÅNGA FÅR BRA JOBB, SÄGER AFAMIA MARAHA, TIDIGARE ANSTÄLLD PÅ LANDSRÅDET FÖR SVERIGES UNGDOMSORGANISATIONER, LSU, OCH EN AV KOORDINATORERNA I PARTNERSKAPET MÅNGFALD PÅ RIKTIGT.

Afamia påpekar det paradoxala i att ungdomar som lever i utanförskap har minst kontakt med den politiska arenan och mindre tilltro till systemet, trots att de är mer beroende av den förda politikens konsekvenser, än andra grupper.

– LSU och Skandia ville samarbeta med ungdomar utanför organisationsvärden. Det viktigaste var inte att få ungdomar att engagera sig i organisationer eller få jobb, utan att bryta med segregering och marginalisering.

I samarbete med bland annat invandrарorganisationer och organisationer för personer med funktionshinder, rekryterade Mångfald på riktigt ungdomar till ett mentorprogram.

– Vi ville prova nya metoder, inte agera arbetsförmedlare, säger Afamia Maraha.

Verksamheten pågick under ett och ett halvt år. Totalt deltog cirka 50 ungdomar i åldrarna 17 till 30 år med olika etnisk bakgrund, sexuell läggning, och med funktionshinder, och lika många mentorer. Några var arbetslösa, andra gick på gymnasiet eller

universitetet och ytterligare några jobbade inom serviceyrken.

Mentorerna rekryterades internt på Skandia där alla anställda som vill kan ägna två timmar i månaden åt volontärarbete. Lärhjälpen åt ungdomar och mentorskap är två aktiviteter som är populära bland de anställda.

– I första hand valdes chefer och mellanchefer. Många av ungdomarna som deltog i partnerskapet hade aldrig varit i kontakt med personer ur medel- och övre medelklassen, berättar Afamia Maraha.

Till en början möttes mentor och adept på en neutral plats, inte på Skandia, för att ungdomarna skulle känna sig bekväma. Men allteftersom relationen utvecklades kunde adepten besöka Skandia och bjöds också in på mingelkvällar. Några mentor-adept-par håller fortfarande kontakten.

Ungdomarna svarade olika på mentorskapet.

– Några tyckte att mentorerna var knäppa, andra var förtjusta. Men alla förstod att de hade något att vinna på

mentorskapet, fast det ibland var en utmaning. De lärde sig mycket om hur näringslivet fungerar.

Men det var inte bara ungdomarna som lärde sig något av mentorskapet.

– Mentorerna tog sig an uppgiften i tron att de skulle lära ut något, men i slutändan blev det ett ömsesidigt lärande. Många blev väldigt berörda av ungdomarna, särskilt de som hade egna barn som växer upp under andra förhållanden.

I förlängningen hoppas naturligtvis företagen att verksamheten ska vara lönsam. Mentorskap är ett sätt att lära känna den framtida kundkretsen, deras livsstil och behov. Till en början var också företagen mer intresserade av att samarbeta i partnerskap än organisationerna.

– Samarbetet mellan LSU och företagen var positivt för organisationerna. Det var ett stort steg eftersom vi inte brukar jobba med företag. Vi lärde oss att många aktörer som arbetar tillsammans har större möjlighet att påverka. Jag tror den här samarbetsformen kommer att bli vanligare i framtiden, säger Afamia Maraha.

– Utmaningen var att hitta ett gemensamt arbetssätt. Som organisation har man ju helt andra mål och syften än ett privat företag.

Afamia Maraha tycker att partnerskapets viktigaste resultat är metodhandboken ”Välj mångfald”, som fortfarande efterfrågas av kommuner och företag. Skandia fortsatte bedriva mentorsverksamhet när projektiden tog slut.

– Alla aktörer har nog fått sig en tankeställare och nya idéer som kan växa på sikt, säger hon.

Så går du vidare

I dag bedriver Skandia mentorsprogrammet tillsammans med olika kommuner. Adepterna är långtidsarbetslösa ungdomar som är rekryterade från kommunernas arbetsförmedling, berättar Malin Hagald som är ansvarig för mentorprogrammet och arbetar på Skandia. Idéer för livet.

Har ni frågor kring mentorsprogrammet kan ni kontakta henne på telefon 08-788 23 79 eller 070-618 23 79. ■

Resultat Mentorsprogrammet var mycket framgångsrikt i att skapa möten mellan marginaliserade unga och etablerade yrkespersoner. Mötena var betydelsefulla på ett personligt plan för både mentorer och adepter. Idén till böckerna Välj mångfald och Ordförandehandboken växte fram under partnerskapets gång och är sammanställningar av den forskningsrapport som skrevs inom partnerskapets verksamhet. Alla deltagare har fått större förståelse och kunskap om mångfald.

Framtagna produkter

- Välj Mångfald – en metodbok för dig som vill arbeta för inkludering (*Ulrika Eklund och Margot Granvik*)
- Ordförandehandboken (*Hanna Jonsson*)
- Slutrapport

Partner Föreningssparbanken, Försäkringsaktiebolaget Skandia, Integrationsverket, Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer, LSU.

Transnationella partner Storbritannien och Irland.

Kontaktperson Eva Maria Sköld, tel 08-440 86 83
evis@lsu.se

På webben www.realdiversity.net

Unga hjälper unga

New City förverkligar drömmar i Malmö

– I HELGEN RINGDE TVÅ KILLAR TILL MIG OCH SA ATT DE INTE BEHÖVDE MIN HJÄLP LÄNGRE. DÅ BLEV JAG GLAD. DET BETYDER ATT DE BÖRJAR FÅ RÄTSIDA PÅ SINA LIV. VÅRT MÅL ÄR HELT ENKELT ATT INTE BEHÖVAS, SÄGER ANDRÉE JONES, COACH PÅ PARTNERSKAPET NEW CITY I MALMÖ.

NEW CITY BESTÅR AV FÖRETAG, FÖRENINGAR OCH MYNDIGHETER I MALMÖ OCH ARBETAR FRAM TILL DEN 31 DECEMBER 2007. MÅLET ÄR ATT HITTA NYA SÄTT ATT HJÄLPA UNGA MÄNNISKOR SOM FALLER MELLAN STOLARNA.

Undersökningar visar att omkring 2000 ungdomar i Malmö har hamnat utanför systemet. De varken jobbar eller studerar och omfattas inte heller av några andra insatser från samhällets sida.

Tillsammans med nio kolleger hjälper Andrée Jones ungdomar mellan 16 och 25 år att hitta ett mål i livet. Det kan vara att börja studera, hitta ett jobb, någonstans att bo, få en meningsfull fritid eller bara att ingjuta hopp och självförtroende.

– Jag har själv varit i samma situation som de ungdomar vi försöker hjälpa. Jag hade varken utbildning eller jobb och var småkriminell, men till slut bestämde jag mig för att göra något av mitt liv. Jag har fortfarande ingen egentlig utbildning, men däremot stor erfarenhet av att jobba med barn och ungdomar, säger Andrée Jones, i dag 26 år.

Och det är det som är tanken – att låta unga hjälpa andra unga. Inte genom att servera lösningar på silverfat, utan genom att få ungdomarna att själva ta tag i sina liv.

– Vi lovar varken jobb eller studiemöjligheter, men vi lyssnar på deras problem och stöttar dem på alla sätt vi kan. Det ger ungdomarna ökat självförtroende, så att de orkar kämpa lite till, säger Andrée Jones.

– Vi är ingen myndighet, det är viktigt. Många ungdomar känner sig svikna av samhället och dess myndigheter och vet heller inte riktigt vart de ska vända sig för att få hjälp.

– Vi kan fungera som en länk till viktiga myndigheter, och via partnerskapet har vi kontakter som ibland kan hjälpa till med till exempel praktikplatser, berättar Caroline Johansson, informatör på New City.

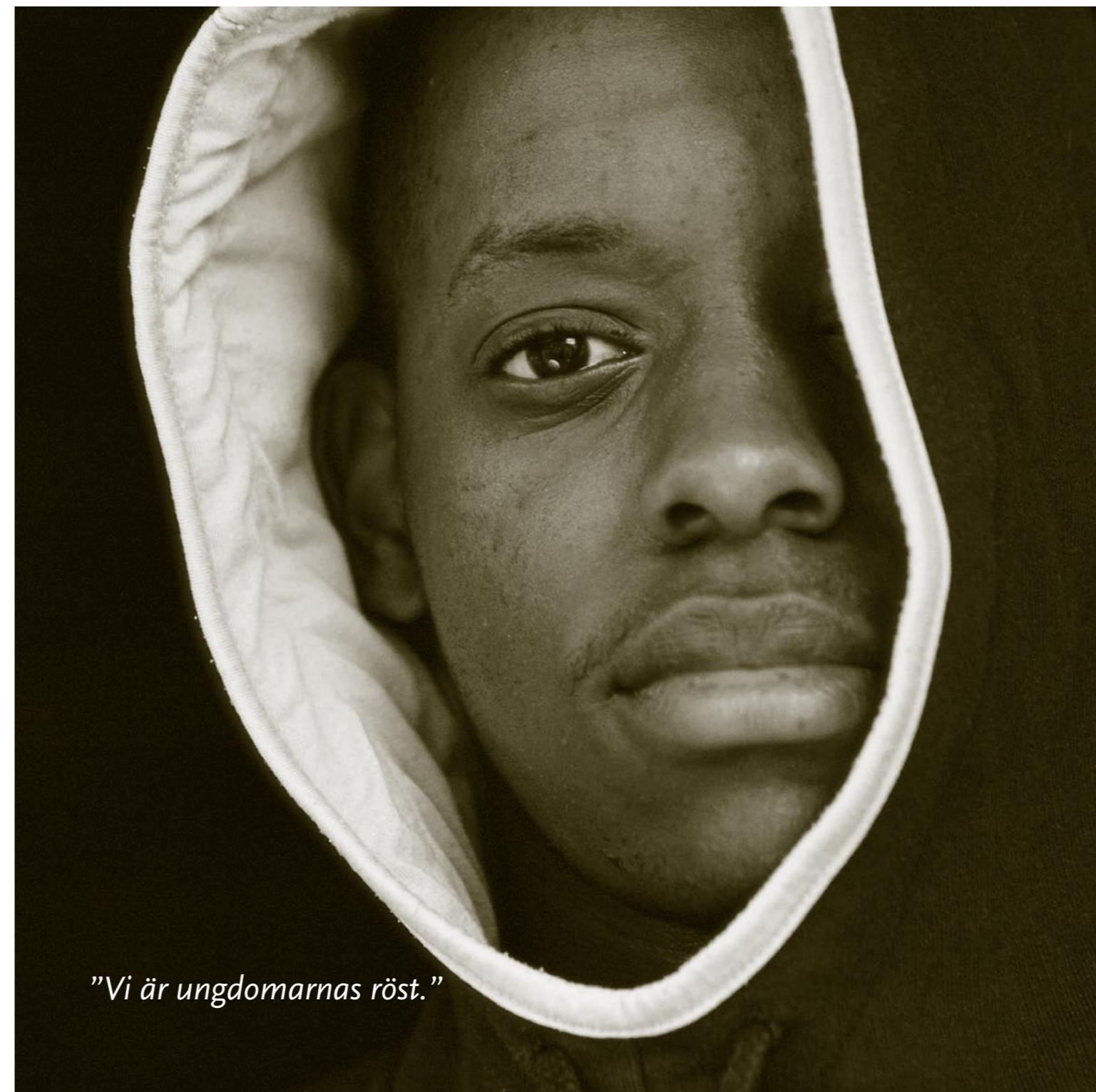
– Vi företräder unga människor, vi är ungdomarnas röst. Men vi är helt beroende av politiska beslut för vår framtid, säger Caroline Johansson. Jag skulle därför önska att politikerna lyssnar på vad vi har att säga och tar oss på allvar. Uppgivenhet, kriminalitet, brist på sysselsättning och utanförskap är ingen bra grund att bygga ett samhälle på. ■

Partner Arbetsförmedlingen, Drömmarnas Hus, FIFH, Försäkringskassan, KoopUtveckling i Skåne, Malmö Stad med Utbildningsförvaltningen, Stadskontoret och Södra Innerstaden, MKB, Programi, Stena fastigheter och Ung Art (UngdomsAlternativet).

Transnationella partner Storbritannien, Tyskland och Nederländerna.

Kontaktperson Caroline Johansson, telefon 040-10 72 73
caroline@newcity.se

På webben www.newcity.se

”Vi är ungdomarnas röst.”

Nya lösningar ger lika möjligheter

Ny pedagogik underlättar ungdomars lärande

LIKAOLIKA SÖKER NYA PEDAGOGISKA MODELLER SOM SKA GÖRA DET LÄTTARE FÖR UNGA MÄNNISKOR ATT TA SIG IN PÅ ARBETS-
MARKNADEN. FRÄMST VÄNDER MAN SIG TILL UNGDOMAR MED FUNKTIONSHINDER, ANNAN ETNISK BAKGRUND ÄN SVENSK,
ELLER KUNSKAPSLUCKOR TILL FÖLJD AV OAVSLUTADE GYMNASIESTUDIER.

Partnerskapet bedrivs i Östergötland och utgår från allas rätt att utbilda sig och arbeta utifrån sina egna förutsättningar. Sektorer med stort personalbehov, som vård och omsorg och industri och företagande, är prioriterade. Syftet är att prova olika metoder för att minska ungdomsarbetslösheten i länet.

– Det finns en gråzon mellan gymnasiet och arbetslivet som man genom att få institutionerna samarbeta kan använda till lärande. Vi vill hitta nya utbildningsformer som passar bättre för de här ungdomarna än skolbanken, säger Annika Bodelius, partnerskapets koordinator.

Det kan till exempel handla om lärlingsutbildningar, lärande över generationsgränserna eller lärande på företag.

– Intresset för att få projektstöd för lärande och strukturpåverkan har varit stort. Och det har pågått ett intensivt arbete med att formulera, processa och förankra projektidéer under vintern, säger Annika Bodelius.

I mars 2006 kunde man starta fjorton delprojekt inom partnerskapet. Ämnena täcker allt från media och kommunikation som inkörsport till lärande, via teaterproduktion till coaching av unga inom äldreomsorgen.

– Vi blev lite förvånade över att vi inte fick in fler idéer om nya och alternativa former av lärande, till exempel lärlingsut-

bildningar. Men det berodde nog på att det pågår så många andra försök inom det här området inför den nya gymnasie-reformen. Behovet var så att säga redan mättat.

– Däremot var det överraskande många som sökte stöd för att öka möjligheterna till lärande och arbete för ungdomar med funktionshinder, säger Annika Bodelius.

I ett av delprojekten samarbetar kommun, universitet och FoU kring hur man kan utbilda och integrera unga personer med funktionshinder på arbetsplatser vid universitetet. Samtidigt utvecklar man en arbetsmodell för framtida EU-projekt inom omsorgen.

– I ett annat delprojekt jobbar ungdomar med att dokumentera aktiviteter och delprojekt inom LikaOlika. De producerade till exempel en videofilm, en broschyr och några affischer på temat "Young in Sweden" inför vår transnationella kick-off i Glasgow i mars 2006. Ungdomarna deltog i alla aktiviteter och dokumenterade alltihop, berättar Annika Bodelius. ■

Planerade produkter

■ Teaterproduktion om och för unga kring frågeställningen "spelar kön någon roll i mina val av utbildning och arbete"? Pjäsen kommer att ses av cirka 4 000 personer i Östergötland. Via NTG-Lär kommer en dokumentärfilm att göras kring hur processen med att ta fram pjäsen går till, möten med ungdomar, lärare, föräldrar, syvare etcetera.

■ SO-boxen – en verktygslåda som hjälper pedagoger i grundskolan att på ett strukturerat sätt arbeta med omvärldsfrågor i förhållande till elevens egna val av utbildning och framtid.

■ En modell för mentorskap som ska ingå i Linköpings universitets arbete med breddad rekrytering.

■ Teknikutveckling av vägledningen ur ett ungdomsperspektiv.

■ Modell för hur praktik, APU, kan utvecklas och förändras inom vård- och industrisektorn för att bättre möta olika parterns önskemål och behov.

■ Ett utbildningspaket i tillgänglighet och bemötande. Det ska ingå i det regionala tillgänglighetscenter som nu byggs upp i Östergötland.

■ En modell för förstegsträning som gäller ungdomar som står väldigt långt från utbildning och arbetsliv. Också en modell för myndighetssamverkan.

■ En modell för framtida EU-projekt inom en kommun.

Partner FoU-Centrum för vård och omsorg, Försäkringskassan, HSO – Handikappföreningarnas samarbetsorgan, Kinda Kommun, Landstinget i Östergötland, Linköpings universitet, LO-distriktet i Östergötland, Länsarbetsnämnden, Motala kommun, Regionförbundet Östsam och Svenskt Näringsliv.

Transnationella partner Frankrike, Skottland och Ungern.

Kontaktperson Annika Bodelius, tel 013-25 56 00 mobil 070-225 01 40, annika.bodelius@ostsam.se

På webben www.likaolika.com

Lek och lust gör morgondagens entreprenör

SMÅGODIZ, HUSFIXARNA OCH BILBYGGARNA VÄCKER SKAPARGLÄDJE OCH TEKNIKLUST I ÖREBRO. DET ÄR NÅGRA AV KURSERNA SOM ORDNAS FÖR BARN OCH SKOLUNGDOM PÅ KOMTEK, DEN KOMMUNALA TEKNIKSKOLAN.

På Nutek hade man uppmärksammat att det blivit svårare att värva tjejer till tekniska utbildningar, på såväl gymnasium som högskola. Men det stannar inte där. Bulle Davidsson var partnerskapets koordinator på Nutek.

– De tjejer som påbörjar tekniska studier hoppar ofta av och av dem som fullföljer sin utbildning väljer färre att jobba som ingenjörer än man kunde önska.

– Idén var att skapa en kommunal teknikskola, med den kommunala musikskolan som förebild. KomTek skulle bygga på frivillighet, lust och skaparglädje, berättar hon.

Den första kommunala teknikskolan kunde startas i Örebro i februari 2003.

I december 2004 beslöt kommunstyrelsen att verksamheten skulle få fortsätta efter det att tiden för partnerskapet löpt ut. KomTek samarbetar med institutioner i alla led mellan grundskola och arbetsliv: grundskolor, gymnasier, högskolan, näringslivet och fackförbund.

Målet var att 200 elever per termin skulle gå på kvällsaktiviteterna på KomTek i Örebro. I början var de runt hundra, men i dag har man uppnått målet.

Kvällskurserna har namn som bilbyggarna, drömkåken, husfixarna och smågodiz. I första hand tar skolan emot barn och ungdomar i åldrarna sex till arton år, men det finns också kurser för vuxna.

– På dagtid tar vi emot elever från särskolan och invandrargrupper och arrangerar temadagar för förskolelärare och andra som kan ha intresse av teknik och pedagogik, säger Anna-Eva Olsson, enhetschef på KomTek Örebro.

I början var det bara 35 procent av dem som kom till KomTek tjejer. Men andelen har sakta ökat och närmar sig nu hälften.

– I dag är alla teknikpedagoger kvinnor, men en man är entreprenörsansvarig. Alla pedagoger har gått en teknikpedagogutbildning och har någon konstnärlig bakgrund, säger Anna-Eva Olsson.

Att ha en stor grupp kvinnliga pedagoger har varit ett resultat av arbetet med att hitta pedagogiska former som tilltalar

flickors tekniska utveckling. Särskilda kurser för bara flickor har varit ett framgångskoncept.

– Många tjejer trivs bättre och tar mer plats i grupper med bara flickor. Vi har märkt att man måste jobba på ett lite annat sätt, och med andra ämnen, för att fånga flickornas uppmärksamhet, säger Anna-Eva Olsson.

Utmaningen att rekrytera och behålla tjejer har krävt nytänkande, och KomTek hoppas kunna vara en motor för utvecklingen av teknikämnet och entreprenörskap bland barn och ungdomar.

I början ville partnerskapet nå även arbetslösa, men det har inte varit lika framgångsrikt. Däremot kan spridningsarbetet betraktas som en framgångssaga. I dag finns kommunala teknikskolor på nio orter i Sverige, och två till är under uppbyggnad.

Så går du vidare

På Nuteks hemsida finns information om skolans pedagogiska modeller, om vilken utrustning som krävs samt partnerskapets publikationer för nedladdning. De kommuner som hittills har startat kommunala teknikskolor har fått ekonomiskt stöd från Nutek.

Resultat KomTek lever vidare efter beslut av Örebro kommun. Den grundläggande målsättningen, att bygga upp en kommunal teknikskola är uppnådd. Under partnerskapets verksamhetstid hade man totalt 681 elever i KomTek, varav 293 flickor. Man har dock inte lyckats engagera alla de grupper man inledningsvis hade för avsikt att nå. Barn ur underprivilegierade grupper och med utländsk bakgrund var underrepresenterade, liksom flickor.

Kurser för vuxna har inte heller bedrivits i den utsträckning man hoppats. Intressena hos de grupper man samarbetade med har medverkat till att forma projektets praktiska genomförande. KomTek hann inte bli fullt utbyggd under partnerskapets verksamhetstid, men väl en institution att bygga vidare på. Det ursprungliga målet att ha 200 kursdeltagare per termin uppnåddes efter att partnerskapet avslutats.

Sedan partnerskapets inledning har KomTek också etablerats i Halmstad, Jönköping, Härnösand, Örn-sköldsvik, Karlskoga, Laxå, Skellefteå, Järfälla och Eskilstuna. Snart startar KomTek även i Uppsala. KomTek har gått vidare till ett spridningsprojekt inom Equal 2006–2007.

Framtagna produkter

- KomTekboken – teknik med liv och lust
- Kvinnor som skapar teknik (*bok, finns även på engelska – Women Creating Tecnology*)
- KomTek – så växte den kommunala teknikskolan fram i Örebro (*film*)
- Vad har vi gjort? Jo, ett KomTek! (*utvärdering av Minna Salminen-Karlsson, Linköpings universitet*)

Partner NUTEK, AMS och Örebro kommun.

Transnationella partner Spanien och Nederländerna.

Kontaktperson Bulle Davidsson, telefon 013-13 37 45
mobil 070-571 25 20, bulle@redakta.se

På webben www.komtek.orebro.se och
www.nutek.se/komtek

Unik dynamik ger självförtroende och jobb

Egenmakt och mångfald hjälper unga in på arbetsmarknaden

ALLDELES FÖR MÅNGA ELEVER LÄMNAR I DAG GRUNDSKOLAN UTAN FULLSTÄNDIGA BETYG. DET INDIVIDUELLA PROGRAMMET PÅ GYMNASIET GÖR DET MÖJLIGT ATT TA IGEN MISSADE POÄNG UNDER ETT TIONDE SKOLÅR. MEN ENLIGT SKOLVERKETS RAPPORTER ÄR DET BARA 20 PROCENT AV DEM SOM ANVÄNDER SIG AV DEN MÖJLIGHETEN SOM LYCKAS TA SIG IN PÅ ETT NATIONELLT PROGRAM, FÅ BETYG OCH DÄRMED EN ÄRLIG CHANS ATT TA SIG VIDARE TILL ARBETE ELLER HÖGRE UTBILDNING.

En annan rapport från Ungdomsstyrelsen visar att 27 000 ungdomar föll ur det svenska skolsystemet år 2003. Och var sjätte medborgare under 25 år är i dag arbetslös.

– Det håller inte, säger Lena Lago, rektor för Bastas ett-åriga yrkes- och entreprenörsutbildning, Yes, som är den tyngst vägande delen i partnerskapet Vågar till arbetsmarknaden.

– Utan betyg eller arbetslivserfarenhet är det väldigt svårt att få jobb. Rapport efter rapport belyser detta. För att vända denna trend måste vi hitta alternativa utbildningsformer och andra sätt att ta sig in på arbetsmarknaden, fortsätter hon. Partnerskapet Vågar till arbetsmarknaden strävar efter att göra just detta, och är ett samarbete mellan Basta Arbetskooperativ, Fryshuset, Social- och arbetsmarknadskontoret i Södertälje kommun, Nykvarns kommun, Socialhögskolan i Lund och Dolféns kakel.

– Yes varvar lika delar teori och praktik och de som söker utbildningen kommer inte in på betyg, utan på viljan och engagemanget för att utbilda sig, säger Lena Lago.

Deltagarna, som är allt från 16 år upp till 55+, får teoretiska kunskaper via karaktärsämnen, till exempel plattsättning, och knyts under praktikperioder till företag där den praktiska utbildningen sker i nära samarbete mellan de inblandade.

– Vi hoppas att mixen av erfarenheter ska korsbefrukta och ge näring åt både elever och lärare, säger Lena Lago.

Även andra kurser som datakunskap, samhällskunskap, attityder, ledarskap och företagande ingår i utbildningen. Mate-

matik och svenska vävs in i karaktärsämnesstudierna.

Alla kurser ger gymnasiebetyg. Träarbetarutbildningen och plattsättarutbildningen ger även lärlingstimmar som facket dokumenterar i en utbildningsbok. Timmarna leder sedan fram till branschens yrkesbevis.

– Vi har utformat en särskild egenmaktspedagogik, där trygga arbetsformer, uppföljningssystem med täta utvecklingssamtal och mentorskap finns inbyggt i utbildningen. Av de 29 som genomgått utbildningen är 24 nu i arbete, berättar Lena Lago.

Under hösten 2006 kommer 45 deltagare att vara inskrivna på Yes-utbildningen, som i dag finns både på Basta i Nykvarn och i centrala Södertälje. Deltagare i alla åldrar läser yrkesinriktningar som restaurang, träarbete, plattsättning, barn och fritid, hästskötare, fordon och handel.

Partner Basta Arbetskooperativ, Dolféns kakel, Fryshuset, Nykvarns kommun, Socialhögskolan vid Lunds universitet och Södertälje kommun.

Transnationella partner Spanien, Italien, Frankrike, Ungern.

Kontaktperson Lena Lago, mobil 070-971 38 48
lana.lago@basta.se

På webben www.basta.se

Kunskap – mycket mer än betyg

Salt höjer statusen på informellt lärande

– DET FINNS ETT GLAPP MELLAN FORMELLA SKOLOR SOM UTFÄRDAR BETYG OCH INFORMELLA SKOLOR SOM ABF, XIST OCH URKRAFT, SÄGER THERESE LUNDGREN, KOORDINATOR FÖR PARTNERSKAPET SALT.

DET ÖVERGRIPANDE MÅLET FÖR SALT ÄR ATT SE TILL ATT ALTERNATIVT LÄRANDE, SOM PERSONLIG UTVECKLING OCH TRAINEE-UTBILDNING PÅ FÖRETAG, BLIR TESTAT OCH FÅR ETT ERKÄNNANDE UTANFÖR DEN INFORMELLA LÄROKRETSEN.

– Ungdomar som inte passar i den traditionella undervisningen hamnar ofta på skolor med alternativa undervisningsmetoder. Men eftersom de informella skolorna inte utfärdar betyg blir det svårt för arbetsgivare och formella skolor att veta vilka förkunskaper de här ungdomarna har, säger Therese Lundgren.

Det vill Salt ändra på.

– Tanken är att partnerskapet ska arbeta fram ett system för erkännande av informellt lärande, för att dessa studenter ska kunna tillgodoräkna sina kunskaper. Om informellt lärande erkänns av formella skolor och företag, får ungdomar som går den vägen både lättare att hitta arbete och att fortsätta med högre studier, säger Therese Lundgren.

Salt bygger vidare på kunskaper och erfarenheter från Access, som också beskrivs i denna skrift. Och en av grundtankarna är att vända på perspektiven.

– Det finns en tendens att se unga utanför som ett problem, när de egentligen är en outnyttjad resurs. Samhället förlorar på att inte ta till vara arbetskraft, säger hon.

Partnerskapets vänder sig till både killar och tjejer, med olika social och etnisk bakgrund.

– Det enda dessa ungdomar har gemensamt är att de är unga och står utanför arbetsmarknaden. Vi framhåller gärna vad som förenar deltagarna, men olikheterna skapar en bra dynamik i gruppen, säger Therese Lundgren.

För att få till en samverkan mellan de olika aktörerna inom

skola, högre utbildning och institutioner för informellt lärande håller partnerskapet på att etablera en samsyn. Under projekt-tiden kommer Salt att utveckla modeller och metoder för vägledning, erkännande av lärande och alternativa lärmiljöer.

I centrum står alltid individen.

Framtagna produkter

- Broschyr till Ordet Fritt
- Exempel på portfolio (*pärm med avkodade bevis för betyg*)
- Text till nytt studiematerial i Samhällsorientering (*om ABF-skolan och validering, utkommer årsskiftet 2006/2007*)
- Informationsmaterial till samarbetspartner LO-Skellefteå, Tvärfackliga Studie Kommittén, TFSK.

Partner Föreningen Urkraft i Skellefteå, ABF/Norra Västerbotten, CV{Skellefteå kommun, Xist/Kvinnoforum i Stockholm, Projekt 200X i Stockholm och Högskolan i Halmstad.

Transnationella partner Slovenien, Nederländerna, Litauen.

Kontaktperson Therese Lundgren, telefon 0910-579 00 mobil 070-246 86 51, therese@urkraft.se

På webben www.200x.se/equal.html; www.xist.kvinnoforum.se

*arbete och nya möjligheter
för alla*

Svenska ESF-Rådet

Svenska ESF-Rådet • Box 47141 • 100 74 Stockholm

Myndighetens informationsservice och telefonväxel • tel 023-75 52 30 • fax 023-75 52 40

adresser och övriga telefonnummer finns på www.esf.se